

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 4 (1904)

Δελτίον ΧΑΕ 4 (1904), Περίοδος Α'

Ἐκθεσις των εργασιών του Διοικητικού Συμβουλίου από 1 Ιανουαρίου 1899 - 31 Δεκεμβρίου 1899

(ΧΑΕ) ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

doi: [10.12681/dchae.1573](https://doi.org/10.12681/dchae.1573)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΧΑΕ). (2013). Ἐκθεσις των εργασιών του Διοικητικού Συμβουλίου από 1 Ιανουαρίου 1899 - 31 Δεκεμβρίου 1899. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 4, 3-7. <https://doi.org/10.12681/dchae.1573>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Έκθεσις των εργασιών του Διοικητικού Συμβουλίου
από 1 Ιανουαρίου 1899 - 31 Δεκεμβρίου 1899

Δελτίον ΧΑΕ 4 (1904), Περίοδος Α' • Σελ. 3-7

ΑΘΗΝΑ 1904

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
ΤΟΥ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΑΠΟ 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1899—81 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1899

ΠΡΟΕΔΡΕΙΑ Α. ΠΑΠΠΟΥΔΩΦ

Κύριοι·

Ἡ Συμβούλιον τῆς ἡμετέρας ἐταιρείας προσερχόμενον σήμερον ἐνώπιον ὑμῶν, ἵνα δώσῃ λόγον τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πεπραγμένων, ἀδυνατεῖ δυστυχῶς νὰ ἀναγγείλῃ ὑμῖν σπονδαίαν τινὰ βελτίωσιν τῶν ἀπαραιτήτων τῇ ἐταιρείᾳ ὄρων, ἵνα γενναιότερα ποιήσῃται βήματα πρὸς τὰ πρόσω. Ἀντὶ τούτων χρησιμὰς μόνον περὶ τοῦ μέλλοντος τρέφει ἐλπίδας γενναιοτέρως ἐν τῷ μέλλοντι ἀρωγῆς.

Ἀρχόμενοι, δεφίλομεν νὰ μνημονεύσωμεν πρῶτα τῶν σεβαστῶν καὶ προσφιλῶν ἐκεῖνων συναδέλφων, οἵτινες ἐξέλιπον ἀπὸ μέσον ἡμῶν. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος βαρέως ἐπλήξε τὴν ἐταιρείαν

διπλοῦν πένθος, διὰ τῆς ἐν βραχυτάτῳ χρονικῷ διαστήματι ἀπωλείας τοῦ Ἀλεξάνδρου Βαρούχα καὶ Γεωργίου Κοζάκη Τυπάλδου. Τοῦ Ἀλεξάνδρου Βαρούχα, ἐνὸς τῶν πρωτίστων αὐτῆς ἰδρυτῶν, πρώτου αὐτῆς προέδρου καὶ ἄχρι θανάτου συμβούλου, τὰς μεγάλας ἐκδουλεύσεις, τὰς σπουδαίας δωρεάς, τὴν συνετωτάτην ἐν ταῖς συσκέφεσι καὶ ἐνεργείαις τοῦ συμβουλίου πολιτείαν πάντες γνωρίζετε ἀνεπίληστος δ' ἔσται πᾶσιν ἡμῖν ἡ τοῦ προσφιλοῦς καὶ πολυτίμου ἀνδρὸς μνήμη.

Οὐχ ἦτιον σπουδαίαν ἀπώλειαν ὑπέστη ἡ Ἐταιρεία διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Γεωργίου Κοζάκη Τυπάλδου, τοῦ εὐρυμαθοῦς λογίου, τοῦ διαπύρου παντὸς καλοῦ ὑποστηρικτοῦ, ὅστις μεθ' ὄλην τὴν εὐρείαν αὐτοῦ δρᾶσιν πανταχοῦ, ὅπου ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ κοινωνία ἐπεκαλεῖτο τὰ φῶτα αὐτοῦ καὶ τὸν ζῆλον, ἦν κατ' ἔξοχὴν ὑπέροχος τῆς διασώσεως τῶν χριστιανικῶν μνημείων καὶ ὡς λόγιος ἰδίᾳ διὰ τοῦ τύπου, καὶ ὡς πολιτευόμενος παρὰ τε τοῖς ἰσχύουσι καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς· γνωστοὶ δὲ ἰδίᾳ πᾶσιν οἱ ἀγῶνες αὐτοῦ πρὸς διάσωσιν τῆς μονῆς Λαφνίου.

Εἰς τὴν τάξιν τῶν τακτικῶν ἐταίρων προσετέθησαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πέντε, ἐν οἷς καὶ οἱ διαπρεπεῖς καθηγηταὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κ.κ. Ἐμμ. Ζολώτας καὶ Π. Καρολίδης. Εἰς δὲ τοὺς ἀντεπιστέλλοντας ἐταίρους κατέλεξεν ἡ ἔταιρεία τὸν διαπρεπῆ Γάλλον ἐπιστήμονα D' Aull Dumesnil καὶ τὴν κόμισσαν De Riencourt, ἐπὶ τινι χρόνῳ παρεπιδημήσασαν ἐνταῦθα. Τὴν λογίαν κόμισσαν τὴν θερμώτατον ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τε τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλληνικῶν μνημείων τρέφουσαν ἡ ἔταιρεία εἰς τοὺς ἀντεπιστέλλοντας ἐταίρους καταλέξασα, ταχέως ἔσχε παρ' αὐτῆς τεκμηρία θερμοῦ ὑπὲρ τῆς ἔταιρείας ἐνδιαφέροντος.

Οὐχ ἦτιον δὲ διαπρεπεῖς τῆς ἡμετέρας πατρίδος ἱεράρχαι ἐπίδειξαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος μέγιστον ὑπὲρ τῆς ἔταιρείας ἐνδιαφέρον. Οὕτως ὁ σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἐββοίας Ἐυγένιος ὁ παντὸς καλοῦ καὶ τιμῆν δυναμένον νὰ περιποιήσῃ τῇ πατρίδι ὑποστηρικτῆς, πρὸς ἰδίᾳ αὐτοῦ συνδρομῇ, ἐνήργησεν, ὥστε αἰμοναὶ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ ν' ἀναγράψωσι συνδρομὰς ὑπὲρ τῆς

ἡμετέρας ἑταιρείας. Τῷ διαπρεπεῖ Ἱεράρχῃ ἐκφράζει σύμπασα ἡ ἑταιρεία τὴν βαθεῖαν αὐτῆς εὐγνωμοσύνην.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τὸ συμβούλιον τῆς ἑταιρείας ἐπανειλημμένως συνεσκέφθη περὶ εὐρύτερας αὐτῆς δράσεως πρὸς τε τὴν διάσωσιν καὶ τὴν μελέτην τῶν χριστιανικῶν μνημείων.

Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν διάσωσιν ἐθεώρησεν ὅτι ἐπεβάλλετο αὐτῷ τὸ καθῆκον τῆς συστάσεως τοπικῶν ἐπιτροπῶν. Πρὸς τοῦτο ἀρξάμενον ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἐξέλεξεν ἐπιτροπεῖαν ἐκ τῶν κυρίων Γ. Ῥώμα προέδρον, Γ. Λαμπάκη καὶ Εὐγ. Ραγκαβῆ, ἵνα, δόσεις ἀνάγκη, ἔρχονται εἰς ἄμεσον συνεννόησιν πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς ἃς καὶ ἀνηγγέλθη ὑπὸ τοῦ Προεδρείου ἡ σύστασις τῆς ἐπιτροπείας⁽¹⁾. Ἐκ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν ἀπεφασίσθη τό γε νῦν ἔχον ἡ ἴδρυσίς ἐπιτροπῶν ἐν τῷ νομῷ Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος καὶ ἐν Λακωνίᾳ ἀνετίθη δὲ ἀρμοδίους ἐκεῖ λογίους ἢ φροντίς τῆς καταρτίσεως τῶν ἐπιτροπῶν τούτων ἐξ ἀνδρῶν εὐαρεστουμένων νὰ ἐργασθῶσι τελεσφόρως ὑπὲρ τῶν χριστιανικῶν μνημείων.

(1) Εἰς ἕκαστον τῶν τριῶν μελῶν ἀπεστάλη ἔγγραφον ἔχον οὕτω :

Ἀριθ. $\frac{71}{39}$

Ἐν Ἀθήναις τῇ 3 Δεκεμβρίου 1899

Πρὸς τοὺς συμβούλους τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς
ἑταιρείας κ. κ. Γ. Λαμπάκην, Γ. Ῥώμαν
καὶ Εὐγ. Ραγκαβῆν.

Ἀγαπητοὶ Συνάδελφοι

Τὸ Συμβούλιον τῆς ἡμετέρας ἑταιρείας θεωρῆσάν ὑμᾶς ἀρμοδιωτάτους, ἵνα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Γ. Ῥώμα ἀντιπροσωπεύητε αὐτὴν ὡς εἰδικὴ ἑπιτροπὴ πρὸς διάσωσιν τῶν ἐν Ἀττικῇ Χριστιανικῶν μνημείων παρὰ ταῖς οἰκείαις ἀρχαῖς, ἀμέσως συνεννοούμενοι μετ' αὐτῶν, ἐκφράζει ὑμῖν τὰς θερμὰς εὐχαριστίας του ἐπὶ τῇ ἀποδοχῇ τῆς ἀποφάσεως ταύτης πεποιθὸς τὰ μάλιστα εἰς τὸ τελεσφόρον τῶν πεφωτισμένων ὑμῶν ἐνεργειῶν.

Μετ' ἐξαιρέτου ὑπολήψεως

Ὁ Πρόεδρος

ἌΡ. ΠΑΠΠΟΥΔΩΦ

Ὁ Γ. Γραμματεὺς

ΚΛΩΝ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ὡς πρὸς τὴν εὐρύτεραν ἰδίᾳ σπουδῆν καὶ μελέτην τῶν χριστιανικῶν μνημείων ἢ ἡμετέρα ἐταιρεία ἀπεφάσισε τὴν προκλήρονξεν διαγωνίσματος μονογραφικῶν περὶ χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν. Μεθ' ὅλον τὸν κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας ἀναπτυχθέντα ἔρωτα πρὸς μελέτην καὶ ἔρευναν τῶν χριστιανικῶν μνημείων, μεθ' ὅλην τὴν ἀξίαν λόγον πρὸς τοῦτο δρᾶσιν τῆς ἡμετέρας ἐταιρείας, πολλὰ δυσπρόσοιτοι ἰδίᾳ χῶροι τῆς δούλης μάλιστ' Ἑλλάδος μένουσιν εἰσὶ ἀνερένητοι ἢ ἀτελῶς ἠρενημέναι, ὡς πρὸς τε τὰ ἐν λίθοις λείψανα καὶ τὰ γραπτὰ μνημεῖα. Οὕτω πλὴν τῆς ἄλλης ἐπιστημονικῆς ὠφελείας, ἣτις θὰ προέκυπτε, θὰ καθίστατο δυνατὸν νὰ γνωρίσωμεν τίνες ἄνδρες εἰσὶ κατάλληλοι κατὰ τόπον νὰ ἀντιπροσωπεύωσι τὴν ἡμετέραν ἐταιρείαν ἐν τῇ ἐπιμελείᾳ, περισυλλογῇ καὶ διασώσει τῶν χριστιανικῶν μνημείων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἢ ἐταιρεία ἀνέθηκεν εἰς τοιμελῆ ἐπιτροπὴν ἀνισταμένην ἐκ τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ συμβούλου κ. Ἐμμ. Ζολώτα, τοῦ ἐφόρου τοῦ Μουσείου κ. Λαμπάκη καὶ τοῦ γενικοῦ γραμματέως, ἵνα συντάξωσι τὰς σχετικὰς ὁδηγίας.

Τὸ Συμβούλιον τῆς ἡμετέρας ἐταιρείας, ὡς ἐνθυμεῖσθε, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐτελέφη μεγάλου καὶ σπονδαίου ζητήματος ἑπάτης πρακτικῆς σημασίας, πῶς νὰ παρακωλυθῇ ἐν τῷ μέλλοντι ἀφ' ἐνὸς μὲν πᾶσα κακόζηλος ἀνέγερσις ναῶν τοῦ βυζαντιακοῦ ὄνθμοῦ, ἀφ' ἑτέρου ἐπιδιορθώσεις καὶ ἀνακαινίσεις καταστρέφουσαι τὴν ἀρχαεκτονικὴν καὶ ἀρχαιολογικὴν ἀξίαν τῶν μεσαιωνικῶν μνημείων.

Τὸ Συμβούλιον τῆς ἐταιρείας τὸ μὲν ἐποιήσατο τὰς δεούσας ἐνεργείας παρὰ τῇ Σ. Κυβερνήσει, τὸ δὲ ἐσκέφη, ὅποταν ἐπιτρέψωσιν οἱ χρηματικοὶ πόροι, νὰ παρασκευασθῶσι τὰ ἀπαραίτητα διὰ τοὺς ἀρχαιέκτονας σχετικὰ βοηθήματα. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν δρᾶσιν τῆς Σ. Κυβερνήσεως ὑπὲρ τῆς Βυζαντιακῆς τέχνης παρεσκευάσθη νομοσχέδιον, ὅπερ ἐλπίζομεν νὰ ἐπιμνησθῇ, ὑπὲρ ἰδρύσεως εἰδικοῦ μηχανικοῦ τμήματος ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας, εἰς ὃ θὰ ὑποβάλλωνται τοῦ λοιποῦ τὰ σχέδια οὐ μόνον τῶν ἐγειρομένων σχολείων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐγειρομένων ναῶν. Ὅσον

δ' ἀφορᾷ ἀρχιτεκτονικὰς μελέτας τῶν βυζαντιακῶν ναῶν, ἀπεφά-
σισε τὸ συμβούλιον πρὸς τὸ παρὸν τὴν κατάρτισιν ἐπιτροπῆς ἐξ
ἀρχιτεκτόνων εἰδημόνων τῆς βυζ. τέχνης, ἐχόντων δὲ προσφόρους
εὐκαιρίας νὰ ἐπισκέπτονται τὰς ἑλληνικὰς ἐπαρχίας, οἷτινες νὰ
ἀναλάβωσι πάσας τὰς ἀναγκαίας καταμετρούσεις τῶν ἐξοχωτέρων
μνημείων τῆς βυζαντιακῆς τέχνης. Ἐνταῦθα ὀφείλομεν ἰδίᾳ νὰ
ἐξάρωμεν τὴν μεγίστην προθυμίαν, μεθ' ἧς ὁ παρὰ τῆ ὑπηρεσίᾳ
τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας νέος ἀρχιτέκτων κ. Α. Ανκάκης
προσηρέχθη νὰ ἐργασθῆ ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τούτου.

Ὅσον ἀφορᾷ δημοσιεύσεις, τὸ Συμβούλιον τῆς ἐταιρείας ἐθεώ-
ρησε καθήκον αὐτοῦ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν δημοσίευσιν τῆς περὶ Λα-
φνίου συμπληρωτικῆς μελέτης τοῦ κ. Γ. Λαμπάκη, ἔργον ἀναγ-
καίου μετὰ τὴν ἐπισκευὴν καὶ ἐκκάθαρσιν τῶν μωσαϊκῶν ἀπὸ τῶν
ἐπιχρισμάτων αὐτῶν· νὰ ἀναβάλῃ δὲ βραδύτερον τὴν δημοσίευσιν
ἄλλου ἀξίου λόγου ὑλικοῦ.

Περατοῦντες τὸν λόγον ὀφείλομεν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν εὐγνωμο-
σύνην ἡμῶν τῆ τε Σ. Κυβερνήσει καὶ τῆ Ἀρχαιολογικῇ ἐταιρείᾳ
διὰ τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ δεικνύουσι ὑπὲρ τῆς ἐταιρείας ἡμῶν.

Εἰς τὸ νέον συμβούλιον ἐναπόκειται νὰ συνεχίσῃ τὴν ἤδη ἀρξα-
μένην ἐργασίαν, νὰ πονήσῃ ὑπὲρ τῆς ἀννυώσεως τῆς ἐταιρείας
ἐπαξίως τῆς Ὑψηλῆς Προστασίας, ἧς τυγχάνει παρὰ τῆς σεπτῆς
καὶ ἱερᾶς Βασιλικῆς Κορυφῆς, νὰ ἐργασθῆ τελεσφόρως πρὸς τιμὴν
τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Πατρίδος.

